Uitgavenonderzoek jeugdzorg 2023 & 2024

Uitgaven van gemeenten in 2023 en prognose voor 2024

Datum: 1 november 2024
Kenmerk: SRQ161529

Datum
1 november 2024

Opdrachtgever
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Onderzoeksteam
Jan Bosman
Julia van Beeck
Michelle van Kuijzen
Gillian Lustermans
Ashantè Pocorni

Referentie
SRQ161529 Uitgavenonderzoek jeugd 2023-2024

Samenvatting

Onderzoek naar de uitgaven voor jeugdzorg 2023 en prognose voor 2024

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft Improven gevraagd om de feitelijke uitgaven voor jeugdzorg voor 2023 en een prognose voor 2024 te onderzoeken dit in relatie tot het budget[1] dat daarvoor beschikbaar was. De totale uitgaven voor de jeugdzorg bestaan uit de individuele maatwerkvoorzieningen en meerkosten[2] voorliggend veld. In lijn met eerdere onderzoeken "Stelsel in Groei" [3] en "Budget en kosten voor jeugdzorg"[4] zijn de totale uitgaven in kaart gebracht. Hoewel dit niet de primaire doelstelling is van het onderzoek zijn tevens een aantal (kwalitatieve) observaties uitgevraagd en meegenomen in het onderzoek en deze rapportage.

De hoge respons biedt een solide basis voor het onderzoek

Voor het in kaart brengen van de uitgaven voor de maatwerkvoorzieningen binnen de jeugdzorg voor 2023 en het beschikbare budget is gebruik gemaakt van de Iv3-gegevens. Voor de uitgaven van de maatwerkvoorzieningen 2024 en de meerkosten voor het voorliggend veld is gebruik gemaakt van een enquête. Voor het opstellen van een geschikte enquête zijn dieptestudies bij een aantal gemeenten uitgevoerd. Binnen het voorliggende veld zijn drie kostenposten onderkend die zijn uitgevraagd via de enquête, namelijk 'Wijkteams', 'Centrum voor Jeugd en Gezin' en 'Verwijsindex voor Risicojongeren'. De vierde kostencategorie betreft 'Overige kosten Voorliggend Veld'. In 2023 is op basis van het advies uit het voorgaande onderzoek bestuurlijk vastgesteld en besloten, door het Rijk en de VNG, om het basisniveau van 2022 uit de onderzoekrapportage van 2023 te gebruiken voor de 'Overige kosten Voorliggend Veld' en deze jaarlijks aan te passen op basis van ontwikkelingen. Door de grote respons van 145 gemeenten op de enquête (ruim 44% van alle jongeren zijn vertegenwoordigd door de respons) is sprake van een solide basis. Dit heeft geresulteerd in (statistisch verantwoorde) geringe bandbreedtes in de uitkomsten.

De uitgaven voor jeugdzorg stijgen in 2023 en 2024 verder door

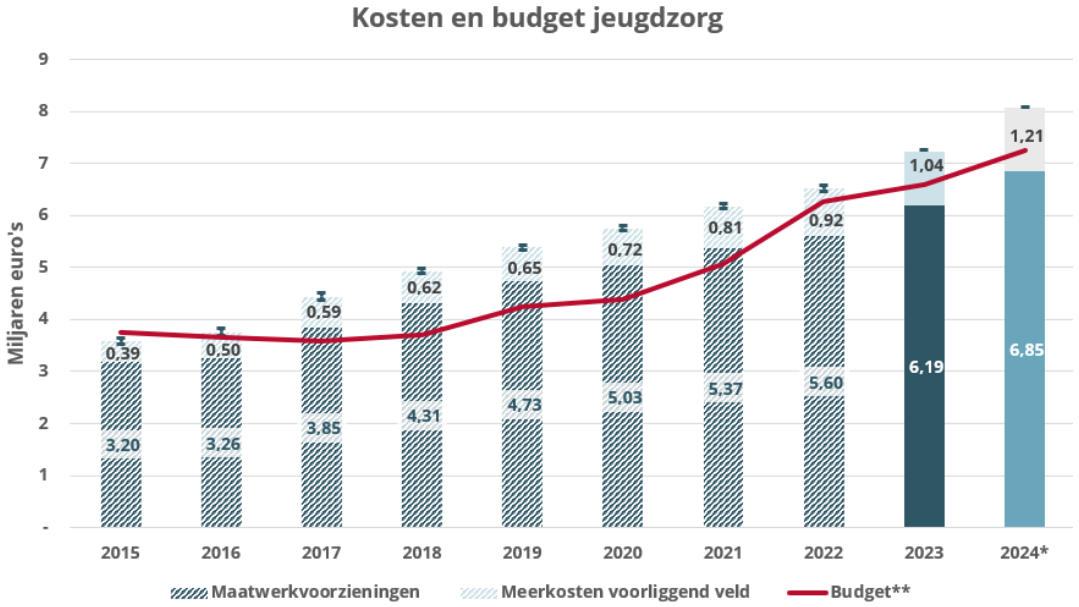
In onderstaande figuur zijn de resultaten van het onderzoek samengevat. De staven bestaan uit uitgaven voor maatwerkvoorzieningen (donkerblauw) en meerkosten voor het voorliggend veld (lichtblauw) met de onzekerheidsmarge op de cijfers (de kleine bandbreedte die weergegeven is aan de bovenkant). De doorgetrokken rode lijn beschrijft het totale budget dat jaarlijks wordt vastgesteld in het Meerjarig Financieel Kader van de Hervormingsagenda Jeugd. De resultaten voor 2015 t/m 2022 zijn overgenomen uit eerdere onderzoeken. Deze jaren zijn gearceerd opgenomen.

[1] Wanneer in dit rapport wordt gesproken over 'budget', verwijst dit naar de middelen voor jeugd die zijn opgenomen in de vrij besteedbare Algemene Uitkering van het gemeentefonds. In het Meerjarig Financieel Kader zijn de financiële kaders voor jeugd vastgelegd.

[2] Omdat gemeenten ook voor de decentralisatie al een aantal van deze taken uitvoerden, wordt specifiek gerapporteerd over de meerkosten ten opzichte van de situatie van voor 2015.

[3] "Stelsel in Groei" (AEF, 2020), https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/12/15/stelsel-in-groei

[4] "Budget en kosten voor jeugdzorg" (AEF en Improven, 2023), https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/08/budget-en-kosten-jeugdzorg-2020-2022

Figuur 1: De jaarlijkse uitgaven voor jeugdzorg (de staven), vergeleken met de jaarlijks beschikbare middelen (de rode lijn).
**2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*
***Het budget voor 2023 is vastgesteld op 6.594 miljoen en voor 2024 op 7.238 miljoen.*

De uitgaven in 2023 en 2024 (verwacht) zijn hoger dan het budget

Zoals in het bovenstaande figuur is weergegeven blijven de totale uitgaven meer stijgen dan is vastgesteld in de financiële kaders voor jeugd in het Meerjarig Financieel Kader. In 2023 zijn de totale uitgaven €7.222 miljoen. Dit is een stijging van 11% ten opzichte van 2022 (€6.521 miljoen). Voor 2024 worden de totale uitgaven geprognotiseerd op €8.066 miljoen, wat een verdere stijging is van 12% ten opzichte van 2023. Ook het budget neemt toe, maar niet in lijn met de totale kostenstijging wat resulteert in een toenemende kloof. In 2023 nam het beschikbare budget (6.594 miljoen) met 5% toe en voor 2024 stijgt het budget (7.238 miljoen) met 10%. De kloof tussen de uitgaven en het budget blijft bestaan en neemt op grond van de prognoses voor 2024 toe. Het tekort voor 2023 kwam uit op €628 miljoen en het verwachten tekort voor 2024 is op basis van de prognoses €828 miljoen.

Veel gemeenten zijn nog zoekende naar meer grip op de stijgende uitgaven

Het onderzoek was niet specifiek gericht op de kwalitatieve vraag hoe de gemeenten omgaan met de stijgende uitgaven voor de jeugdzorg. Tegelijkertijd is er in het kader van het uitgavenonderzoek veelvuldig contact geweest met betrokken gemeenteambtenaren. In de gesprekken en de opmerkingen in de enquête komt regelmatig terug dat diverse gemeenten zoekende zijn om meer grip te krijgen op de stijgende uitgaven. Vraagstukken die hierbij vaak worden genoemd zijn de korte termijn noodzakelijk investeringen ten opzichte van de langere termijn te verwachten resultaten en het maatschappelijke vraagstuk wie bepaalt wanneer de duur en intensiteit van de zorg “voldoende” is.

In de diverse contacten die in dit onderzoek zijn geweest met de gemeenten, naar aanleiding van de Iv3-gegevens, blijkt dat de interne stuurinformatie over de uitgaven in de jeugdzorg in veel gevallen nog beperkt is. Hoewel de verschillen per gemeente groot zijn, is er in zijn algemeenheid veel ruimte voor verbetering in de interne informatievoorziening om meer grip te krijgen op de uitgaven voor de jeugdzorg.

Inhoud

Samenvatting 2

1. Inleiding 5

1.1 Aanleiding 5

1.2 De vraag aan Improven 5

1.3 Aanpak van het onderzoek 5

1.4 Over dit rapport 6

2. Achtergrond en methode van het onderzoek 7

2.1 Achtergrond 7

2.2 Toelichting kostenposten 7

2.3 Methode 9

2.3.1 Uitvoeren dieptestudies 9

2.3.2 Uitzetten enquête en validatie 10

2.3.3 Verzamelen en analyseren van Iv3-gegevens 12

3.3.4 Methode berekening prognose 2024 13

3. Kosten voor de Jeugdwet 16

3.1 Individuele maatwerkvoorzieningen 16

3.2 Meerkosten voorliggend veld 17

3.3 Totaaloverzicht 18

4. Kwalitatieve observaties 21

5. Conclusie 24

Bijlagen 25

A. Begeleidingsgroep 25

B. Enquête template 26

B.1. Tabblad 'Lees Mij' enquête 26

B.2. Invulblad enquête 27

C. Berekening kosten 28

C.1. Omgang met overhead 28

C.2. Extrapolatie voorliggend veld 29

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In het onderzoek “Stelsel in Groei” [5] en het onderzoek naar “Budget en kosten voor jeugdzorg”[6] zijn de uitgaven en het budget Jeugd voor de jaren 2015-2019 en 2020-2022 in beeld gebracht. De belangrijkste conclusies van deze twee onderzoeken waren een stijging van de kosten voor jeugdzorg van € 3,6 miljard in 2015 naar ongeveer 6,5 miljard in 2022. Het beschikbare budget in deze periode is minder gestegen en bedroeg ongeveer €3,8 miljard in 2015 en €6,3 miljard in 2022. Ook voor de jaren hierna is inzicht nodig in de ontwikkeling van het budget en de uitgaven.

1.2 De vraag aan Improven

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft Improven gevraagd om de feitelijke uitgaven voor jeugdzorg van 2023 in kaart te brengen en daarnaast een prognose te geven van de kosten aan jeugdzorg in 2024. De uitgaven moeten worden afgezet tegen het budget[7] zoals dat is vastgesteld in het Meerjarig Financieel Kader van de Hervormingsagenda Jeugd en jaarlijks wordt bijgewerkt. De resultaten zijn bedoeld om meer en doorlopend inzicht in de financiële kant van de Jeugdwet te krijgen. Daarnaast is het onderzoek ook bedoeld om een beter beeld te krijgen van de uitgaven in het voorliggend veld jeugd en de individuele maatwerkvoorzieningen.

1.3 Aanpak van het onderzoek

Het huidige onderzoek sluit aan bij de methode van de eerdere onderzoeken. Zoals ook in het onderzoek over de jaren 2020 tot en met 2022 wordt er in dit onderzoek een combinatie van verschillende onderzoeksmethoden gebruikt om tot een representatief, gedegen en gedragen beeld te komen. De aanpak bestaat uit drie onderdelen om de gegevens te verzamelen die nodig waren om de kosten voor 2023 en de prognose voor 2024 te bepalen, namelijk:

1. Uitvoeren dieptestudies
2. Uitzetten enquête en validatie
3. Verzamelen en analyseren van Iv3-gegevens

Tussen elke fase vond er een update plaats over de tot dan toe behaalde resultaten en validatie over aanpak en methode met de begeleidingsgroep. Aanvullende Informatie over de rol en betrokkenen van de begeleidingsgroep is opgenomen in bijlage A ‘Begeleidingsgroep’.

[5] “Stelsel in Groei” (AEF, 2020), https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/12/15/stelsel-in-groei

[6] “Budget en kosten voor jeugdzorg” (AEF en Improven, 2023), https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/08/budget-en-kosten-jeugdzorg-2020-2022

[7] Wanneer in dit rapport wordt gesproken over 'budget', verwijst dit naar de middelen voor jeugd die zijn opgenomen in de vrij besteedbare Algemene Uitkering van het gemeentefonds. In het Meerjarig Financieel Kader zijn de financiële kaders voor jeugd vastgelegd.

1.4 Over dit rapport

Het onderzoeksrapport is als volgt ingedeeld.

- Hoofdstuk 2 start met een korte toelichting op de achtergrond van dit onderzoek. Vervolgens wordt de methode beschreven die gebruikt is om antwoord te geven op de onderzoeksvraag over de kosten die gemaakt zijn in 2023 en een prognose van uitgaven van 2024.
- De belangrijkste financiële resultaten van 2023 en de prognose 2024 voor de verschillende kostenposten staan beschreven in hoofdstuk 3. In dit hoofdstuk worden de kosten die de gemeenten hebben gemaakt voor de jeugdzorg in 2023 en de verwachte kosten voor 2024 en het beschikbare budget vanuit het Rijk gepresenteerd
- In hoofdstuk 4 wordt er inzicht gegeven in de kwalitatieve observaties van het onderzoek.
- De conclusies zijn terug te vinden in hoofdstuk 5.
- In de bijlagen kunt u meer lezen over de rol van de begeleidingsgroep tijdens het onderzoek, voorbeeld enquête en de technische details van de berekening van de kosten voor jeugdzorg.

2. Achtergrond en methode van het onderzoek

Het onderzoek heeft als doelstelling inzicht te krijgen in de feitelijke uitgaven in 2023 en een prognose te geven van de uitgaven 2024. In het huidige onderzoek is aangesloten bij de twee voorgaande onderzoeken naar de uitgaven en het budget[8] jeugd voor de jaren 2015-2019 en 2020-2022. Hierdoor is het mogelijk om de kosten in dit rapport over 2023 en 2024 te vergelijken met de kosten uit de voorgaande jaren die tijdens de eerdere onderzoeken zijn berekend.
In dit hoofdstuk wordt de context en scope waarin het huidige onderzoek heeft plaatsgevonden beschreven en worden de definities van de kostenposten gepresenteerd. Vervolgens wordt de onderzoeksmethode beschreven met cijfers over deelnemende gemeenten.

2.1 Achtergrond

De jeugdzorg in Nederland bevindt zich al enkele jaren in een uitdagende situatie. Sinds de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van zorg voor jeugdigen. Hoewel deze verschuiving eerder was bedoeld om de zorg dichter bij de burger te brengen en efficiënter in te richten, ervaren veel gemeenten sindsdien aanzienlijke knelpunten, zowel organisatorisch als financieel.

Een belangrijk element in de huidige discussie over jeugdzorg is de Hervormingsagenda Jeugd[9]. Deze agenda is opgesteld om de jeugdzorg toekomstbestendig te maken en de kwaliteit van zorg te verhogen. Een ander doel is jeugdzorg op lange termijn betaalbaar te houden.

2.2 Toelichting kostenposten

Om de kosten die gemeenten maken voor het uitvoeren van de taken uit de Jeugdwet in beeld te brengen, is het van belang om eerst vast te stellen welke kostenposten hier onder vallen. De definities van het huidige onderzoek sluiten aan bij de eerdere twee onderzoeken, ook zijn de resultaten uit deze onderzoeken meegenomen. De afbakening van kosten zijn als volgt gedefinieerd:

Individuele maatwerkvoorzieningen: De kosten voor individuele maatwerkvoorzieningen bestaan uit de individuele jeugdhulptrajecten van specialistische jeugdhulp en die van jeugdbescherming/-reclassering. Dit omvat alle kosten die geboekt worden op de taakvelden volgens het Iv3-model 2023/2024:

- 6.72, 6.72a, 6.72b, 6.72c, 6.72d;
- 6.73a, 6.73b, 6.73c;
- 6.74a, 6.74b, 6.74c;
- 6.82, 6.82a en 6.82b.

Meer-/minderkosten voorliggend veld: Het gaat hier specifiek over het gedeelte van de sociale basis dat gericht is op preventie of doorverwijzing naar jeugdhulp. Deze kosten zijn in de Iv3-gegevens opgenomen op posten waar ook andere kosten opgenomen zijn en het is niet altijd duidelijk welke

[8] Wanneer in dit rapport wordt gesproken over 'budget', verwijst dit naar de middelen voor jeugd die zijn opgenomen in de vrij besteedbare Algemene Uitkering van het gemeentefonds. In het Meerjarig Financieel Kader zijn de financiële kaders voor jeugd vastgelegd.
[9] Over de Hervormingsagenda Jeugd, VNG.

activiteiten ter voorkoming van jeugdhulp zijn en welke (ook) een ander doel hebben. Daarom zijn ze niet één op één uit de Iv3-gegevens te herleiden en moeten ze uitgevraagd worden bij gemeenten zelf. Omdat gemeenten ook voor de decentralisatie al een aantal van deze taken uitvoerden, richt dit onderzoek zich specifiek op de meer-/minderkosten ten opzichte van de situatie van voor 2015. Hieronder vallen enerzijds nieuwe taken, maar anderzijds ook intensiveringen van taken die gemeenten voor de decentralisatie ook al hadden, in hoeverre deze intensiveringen als gevolg van de decentralisatie hebben plaatsgevonden. De meer-/minderkosten op detailniveau resulteren op landelijk niveau in een toename van de meer-/minderkosten vandaar dat in dit rapport wordt gesproken over meerkosten.

Naar aanleiding van het voorgaande onderzoek in 2023 is het voorliggend veld onder te verdelen in vier kostenposten, namelijk 'Wijkteams', 'Centrum voor Jeugd en Gezin', 'Verwijsindex voor Risicojongeren' en 'Overige kosten Voorliggend Veld'. Onderstaand volgt een beknopte beschrijving per kostenpost:

Wijkteams: Dit betreft kosten voor de toeleiding tot jeugdzorg. In veel gevallen wordt dit door een wijkteam gedaan. Indien dit wijkteam ook taken uitvoert die niet voor jeugd bedoeld zijn (zoals bijv. de toegang tot Wmo), dan zijn gemeenten gevraagd alleen het deel voor jeugd op te geven (eventueel via een schatting). Als wijkteams zelf (lichte) jeugdhulp leveren, dan hoort dit op taakveld 6.72 (a,b,c of d) geboekt te worden. Als gemeenten dit onverhoopt toch op een ander taakveld hebben geboekt (bijv. 6.2), dan zijn ze gevraagd om deze kosten hier op te nemen.

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG): Dit betreft de kosten van het centrum voor Jeugd en Gezin exclusief het vaccinatieprogramma. In sommige gemeenten zijn de taken van het centrum voor Jeugd en Gezin en het wijkteam op één plek belegd. In dat geval is gemeenten gevraagd deze kosten maar eenmaal in te vullen onder één van de twee posten.

Verwijsindex voor risicojongeren: Kosten die gemeenten maken voor dit signaleringsinstrument.

Overige kosten voorliggend veld: Voor meerkosten die worden gemaakt voor preventie van sociaal-emotionele problematiek en overige activiteiten kan niet altijd eenduidig gesteld worden of deze tot de meerkosten voor jeugdzorg moeten worden gerekend. Dit zijn immers brede categorieën en activiteiten hebben vaak meerdere doelen naast het voorkomen van jeugdzorg. Uit het vorige onderzoek 'Budget en kosten voor jeugdzorg' uit 2023 blijkt dat het hier om ongeveer 800 verschillende activiteiten gaat waardoor de kosten hiervan niet goed in beeld te brengen zijn. Om deze reden is in het vorige onderzoek geadviseerd om dit gedeelte niet blijvend te monitoren, maar een afspraak te maken over hoe deze kosten meegenomen worden in berekeningen rond de Hervormingsagenda Jeugd. In 2024 is op basis van dit advies bestuurlijk vastgesteld en besloten om het basisniveau van 2022 (€245.845.163) uit de onderzoekrapportage van 2023 te gebruiken en jaarlijks te indexeren. De opslagpercentages voor 2023 en 2024 zijn in de paragraaf 'Methode' vastgelegd.

2.3 Methode

Zoals eerder beschreven werd in dit onderzoek gebruik gemaakt van drie verschillende onderzoeksmethoden om de gegevens te verzamelen die nodig waren om de kosten voor de individuele maatwerkvoorzieningen en het voorliggend veld te bepalen voor 2023 en de prognose voor 2024. In de onderstaande tabel 1 staat per kostenpost welke methode gebruikt is voor het verzamelen van de gegevens per kostencategorie.

Kostencategorie	Methode	
	2023	2024
Individuele maatwerkvoorzieningen	Analyse Iv3-gegevens	Analyse Iv3-gegevens Enquête
Voorliggend veld:		
Wijkteams	Dieptestudie Enquête	Dieptestudie Enquête
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	Dieptestudie Enquête	Dieptestudie Enquête
Verwijsindex voor risicojongeren	Dieptestudie Enquête	Dieptestudie Enquête
Overige meerkosten voorliggend veld	Opslag percentage vanuit VWS*: 10,1%	Opslag percentage vanuit VWS*: 7,6%

Tabel 1: Gebruikte onderzoeksmethoden per kostenpost.
**Het opslagpercentage voor 2023 en 2024 is bestuurlijk vastgesteld. Het percentage is een combinatie van OVA/PPC (90%/10%) en volume accres (2023) en volume BBP (2024).*

2.3.1 Uitvoeren dieptestudies

Uit de voorgaande onderzoeken over 2015-2019 en 2020-2022 blijkt dat gemeenten de kosten voor individuele maatwerkvoorzieningen relatief goed op de betrokken taakvelden boeken. Echter, worden in de Iv3-gegevens de meerkosten voorliggend veld (wijkteams, centrum voor Jeugd en Gezin en verwijsindex voor risicojongeren) opgenomen op taakvelden waar ook andere kosten opgenomen worden. Hierdoor zijn de kosten voor het voorliggend veld voor jeugd niet één op één uit de Iv3-gegevens te herleiden en moeten daardoor uitgevraagd worden bij gemeenten zelf. Om (1) meer gedetailleerde en onderbouwde informatie op te halen over hoe uitgaven geboekt worden en om (2) te onderzoeken hoe er gekomen kan worden tot een betrouwbare prognose voor 2024, zijn bij vijf gemeenten een verdiepend interview afgenomen. Bij het selecteren van gemeenten voor een dieptestudie is rekening gehouden met het aantal inwoners per gemeenten en de geografische ligging van de gemeenten. In onderstaande is van de deelnemende gemeenten inzichtelijk gemaakt in welke grootteklasse en provincie zij zich bevinden. Voor de anonimiteit zijn de namen van de gemeenten niet benoemd.

Grootteklasse	Provincie
I 0-20.000	-
II 20.000-40.000	Gelderland Noord-Brabant
III 40.000-100.000	Noord-Holland
IV 100.000+	Noord-Brabant
V G4	Zuid-Holland

Tabel 2: Kenmerken deelnemende gemeenten in dieptestudie.

Voorafgaand aan de interviews is de conceptenquête naar de geselecteerde gemeenten gestuurd en is hen gevraagd deze in te vullen. Dit diende als basis voor het interview en stelde ons in staat om gerichte vragen te stellen. De vragen waren gericht op het verkrijgen van meer gedetailleerde informatie over het boeken van uitgaven, de uitdagingen die gemeenten ervaren met betrekking tot de uitgaven en besparingen aan jeugdzorg en de prognose voor 2024. Tijdens de dieptestudies is de ingevulde enquête besproken met de respondenten om inzicht te krijgen in hun antwoorden en eventuele onduidelijkheden te verhelderen.

Op basis van de dieptestudies zijn een aantal kwalitatieve vragen toegevoegd aan de enquête om van alle deelnemende gemeenten een toelichting op de prognose te krijgen om vervolgens zo goed mogelijk inzicht te krijgen in de betrouwbaarheid van de prognose. De enquête is uiteindelijk aangevuld en gevalideerd met de begeleidingsgroep.

2.3.2 Uitzetten enquête en validatie

Waar de dieptestudies diepgaand inzicht geven in enkele gemeenten, geeft de enquête de mogelijkheid om een breder beeld op te halen. De enquête is bedoeld om de uitgaven 2023 en prognose 2024 in kaart te brengen en om de verschillende componenten uit de dieptestudie te valideren en aan te vullen met gegevens uit andere gemeenten. De enquête is opgenomen in bijlage B ‘Enquête template’. In bijlage B.1. ‘Lees Mij’ staat een uitgebreide instructie over hoe de enquête ingevuld dient te worden en in bijlage B.2. ‘Invulblad enquête’ een overzicht van het invulblad met korte omschrijvingen.

Opzet enquête

De brede uitvraag onder gemeenten bestond uit een Excel-bestand waarin gemeente specifieke kostenposten konden invullen. Gemeenten zijn gevraagd om hun kosten in te vullen voor 2023 en een prognose op dezelfde onderdelen voor 2024 te geven. De kosten voor zowel voor 2023 als voor 2024 zijn nodig om uiteindelijk een berekening voor de verwachte kosten (prognose) voor 2024 te kunnen maken op basis van de resultanten van 2023. Deze berekening wordt nader toegelicht paragraaf 2.3.3. De volgende onderdelen worden uitgevraagd:

- Maatwerkvoorzieningen (6.72abcd, 6.73abc, 6.74abc en 6.82ab)
- Wijkteams/toegangsfunctie (uitsluitend jeugd)
- Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- Verwijsindex voor risicojongeren

Voor beide jaren is vervolgens aan gemeenten gevraagd of zij een uitsplitsing konden geven in welk deel van de kosten inbesteed of uitbesteed was. Dit is van belang om bij de verwerking op een juiste manier te kunnen corrigeren voor overheadkosten. Gemeenten zijn ook gevraagd om per kostenpost aan te geven op welk taakveld ze deze kosten hebben geboekt. Ten slotte is gevraagd antwoord te geven op drie kwalitatieve vragen over de prognose voor 2024.

Uitvraag enquête

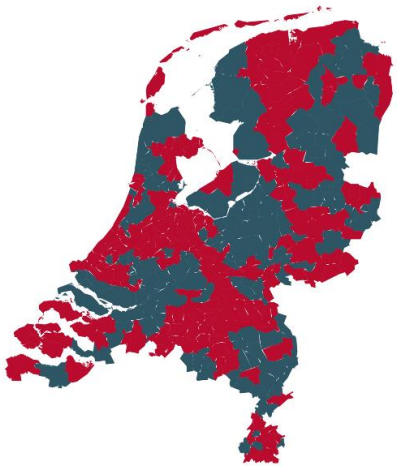
Voor het in kaart brengen van de kosten ten behoeve van jeugdzorg zijn via de VNG en de J42 alle regio's gevraagd de enquête door te sturen naar alle gemeenten met de vraag de enquête in te vullen. Daarnaast zijn gemeenten via het eigen netwerk van Improven direct benaderd. Om een zo hoog mogelijke respons te bewerkstelligen is de uitvraag ondersteund met een helpdesk en is er veel (telefonisch) contact gelegd met gemeenten. Door een combinatie van deze benaderingen zijn in totaal 145 bruikbare enquêtes ontvangen.

Validatie

In de periode dat de enquête uitstond was het onderzoeksteam beschikbaar om vragen vanuit de gemeenten over het onderzoek of de enquête te beantwoorden om een zo hoog mogelijke respons te ontvangen. Alle inkomende enquêtes zijn beoordeeld op volledigheid en correctheid. Zo is er voor elke enquête gecontroleerd of alle velden zijn ingevuld voor 2023 en 2024, onderscheid is gemaakt tussen inbesteed en uitbesteed en of de uitgaven van de maatwerkvoorzieningen zijn gekoppeld aan taakvelden. Ten slotte is er gekeken naar extreme uitschieters in cijfers. Bij een onvolledig, incorrect enquête of bij twijfel over de juistheid van de informatie is er contact gezocht met de desbetreffende gemeenten voor een toelichting of aanpassing. Met 43 gemeenten hebben we hier contact over opgenomen.

Respons

Het onderzoek is net voor de zomervakantie uitgezet. Van de 151 ontvangen enquêtes zijn uiteindelijk (door een intensieve validatie) 145 meegenomen in het onderzoek. Van de 342 gemeenten in Nederland zijn dus 145 bruikbare resultaten meegenomen. Dit komt neer op een vertegenwoordiging van 42% van het aantal van alle gemeenten. Deze gemeenten vertegenwoordigen samen 44% van alle jongeren in Nederland. Ten opzichte van het vorige onderzoek (2020 – 2022) heeft bijna het dubbele aantal gemeenten meegedaan. Dit heeft een positief effect op de betrouwbaarheid van dit onderzoek. In figuur 2 is de spreiding weergegeven van de gemeenten met een bruikbare enquête (blauw).

Figuur 2: Gemeenten van waaruit de respons is meegenomen in de analyse

Omdat de steekproef uiteindelijk gebruikt wordt om de meerkosten voor het voorliggend veld en de prognose voor de maatwerkvoorzieningen 2024 voor heel Nederland te bepalen, is het van belang dat de steekproef representatief is. In onderstaande tabel 3 is per grootteklasse het percentage gemeenten opgenomen dat is meegenomen in de onderzoeksresultaten. Hierbij is als totaal het aantal gemeenten genomen waarvoor alle kostenposten meegenomen konden worden.

Grootteklasse	2023	2024
G4-gemeenten	16%	15%
100.000 of meer inwoners	38%	39%
40.000 tot 100.000 inwoners	34%	34%
20.000 tot 40.000 inwoners	11%	11%
Minder dan 20.000 inwoners	1%	1%

Tabel 3: Percentage gemeenten per grootteklasse dat is meegenomen in de analyse ten opzichte van de landelijke omvang van de grootteklasse.

Ten slotte is ook inzichtelijke gemaakt in hoeverre de jeugdregio's vertegenwoordigd zijn in de onderzoeksresultaten. De gemeenten waarvan één of meerdere respons is ontvangen komen in totaal uit 38 (90%) verschillende jeugdregio's, ten opzichte van het totaal van 42 regio's. In het vorige onderzoek (2020-2022) kwam de respons uit 30 regio's (71%). De respons op de uitvraag is hiermee representatief te noemen. In figuur 3 is weergegeven van welke regio's wel een respons (blauw) of geen enkele respons (rood) is meegenomen in de analyse.

Figuur 3: Jeugdzorgregio's van waaruit de respons van minimaal één gemeente meegenomen is in de analyse (blauw).

2.3.3 Verzamelen en analyseren van Iv3-gegevens

Voor het in kaart brengen van de kosten voor de individuele maatwerkvoorzieningen binnen de jeugdzorg, voor alle gemeenten, is gebruik gemaakt van openbare bronnen. Gemeenten leveren een aantal keer per jaar gegevens aan voor de zogenaamde Informatie voor Derden (Iv3). Hierbij boeken ze hun baten en lasten op verschillende taakvelden. Voor de maatwerkvoorzieningen jeugdzorg dienen gemeenten dit te boeken op de Iv3-taakvelden 6.72abcd, 6.73abc, 6.74abc en 6.82ab. Omdat overhead op een ander taakveld geboekt dient te worden, is die hier niet bij inbegrepen. In bijlage C.1. 'Omgang met overhead' wordt beschreven hoe er voor overhead wordt gecorrigeerd.

Verfijning Iv3-taakvelden vanaf 2023

De data voor de kosten van de individuele maatwerkvoorzieningen komen uit de Iv3-gegevens. Vanaf 2023 is er een verfijning aangebracht in de Iv3-taakvelden[10] waar de maatwerkvoorzieningen op geboekt dienen te worden. Voorheen werden de maatwerkvoorzieningen enkel geboekt op de taakvelden 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-) en 6.82 (Geëscaleerde zorg 18-). De Iv3-taakvelden zijn vanaf 2023 opgedeeld in de meer gedetailleerde taakvelden: 6.72a-d, 6.73a-c, 6.74a-c en 6.82a-b. De uitsplitsing van de taakvelden heeft geen invloed op de totale kosten van de maatwerkvoorzieningen en de uitkomsten van de totalen kunnen alsnog vergeleken worden met eerdere jaren. Wel kan deze splitsing in de toekomst dienen als bron voor beter gespecificeerde kosten van deze categorie.

Iv3-publicaties

Elk jaar geven gemeenten zes verslagsoorten door. Aan het begin van het jaar geven ze de begrote baten en lasten apart op. Elk kwartaal geven ze vervolgens de (cumulatieve) gerealiseerde baten en lasten door en ten slotte leveren ze de gerealiseerde cijfers vanuit de jaarrekening op. Voor elk van deze zes verslagsoorten wordt er gebruik gemaakt van een eerste plaatsing en een tweede plaatsing. De eerste plaatsing wordt 10 dagen na de uiterste inzenddatum gepubliceerd. De tweede plaatsing wordt 70 dagen na de uiterste inzenddatum gepubliceerd.

[10] Iv3 informatievoorschrift gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, verslag 2023 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Uitgangspunt zijn jaarrekeningcijfers van de tweede plaatsing

De jaarrekeningcijfers van de tweede plaatsing geven het meest actuele beeld van gerealiseerde baten en lasten. In een tweede plaatsing worden cijfers van gemeenten aangepast of toegevoegd. Met name in het huidige onderzoek is het van belang geweest om uit te gaan van de jaarrekeningcijfers van de tweede plaatsing. Tijdens validatie is namelijk gebleken dat als gevolg van de wijziging van de Iv3-taakvelden in 2023 (uitsplitsing taakvelden 6.72 en 6.82) er een extra verstoring in de uitkomsten is opgetreden ten opzichte van eerdere onderzoeken. Een aantal gemeenten hebben foutieve of incomplete Iv3-verantwoording in de eerste plaatsing. Het blijkt dat in de tweede plaatsing gemeenten juister en volledieger boeken.

Correctie in geval van incomplete verantwoording

In sommige gevallen hebben gemeenten geen lasten en/of baten opgegeven voor de jaarrekeningen. Voor elke individuele situatie waarin dit het geval was, is gekeken of er in eerdere verslagsoorten van hetzelfde jaar (kwartaalcijfers of begroting) wel cijfers zijn doorgegeven. Als er voor het vierde kwartaalcijfers beschikbaar waren, zijn deze aangehouden. Als deze ook niet beschikbaar waren, zijn de cijfers uit de begroting aangehouden. Deze berekeningssystematiek is hetzelfde als in de twee eerdere onderzoeken.

Vergelijkbaarheid met eerdere onderzoeken

Voor de jaren 2020 t/m 2021 is gekeken naar de tweede plaatsing van de jaarrekening. Dit geeft het meest actuele beeld van gerealiseerde baten en lasten. Voor 2022 waren deze gegevens ten tijde van het onderzoek nog niet beschikbaar, waardoor destijds gekeken is naar de eerste plaatsing van de jaarrekening. In de praktijk (zonder de verstoring als gevolg van de detaillering in 2023) blijken de eerste (€5.588 miljoen) en tweede (€5.600 miljoen) plaatsing slechts weinig van elkaar af te wijken, maar om ook een betrouwbare vergelijking met 2022 te maken zijn de cijfers van 2022 in dit rapport aangepast naar de cijfers van de tweede plaatsing van de jaarrekening.

De uitsplitsing van de taakvelden heeft geen invloed op de vergelijking van de totale kosten van 2023 met de totale kosten van 2022. De kosten kunnen vanaf 2023 alleen op een meer gedetailleerde manier geboekt worden, maar het totaal blijft een som van de kostenposten.

3.3.4 Methode berekening prognose 2024

In de voorgaande twee onderzoeken is onderzoek gedaan over gerealiseerde jaren. In dit huidige onderzoek is ook onderzocht welke uitgaven gemeenten verwachten te maken in 2024. Gemeenten is gevraagd een prognose te geven van de verwachte uitgaven in 2024. Om tot een prognose te komen is zoveel mogelijk aangesloten bij de onderzoeksmethode die is toegepast voor 2023 en in eerdere jaren in eerdere onderzoeken. Onderstaand wordt toegelicht toe hoe de prognose tot stand is gekomen voor maatwerkvoorzieningen, de meerkosten voorliggend veld en wordt een toelichting gegeven op de betrouwbaarheid van de prognose.

Maatwerkvoorzieningen

Voor het berekenen van de verwachte kosten (prognose) aan maatwerkvoorzieningen voor 2024 wordt gebruik gemaakt van de resultaten uit de enquêtes. Gemeenten zijn gevraagd om zowel voor 2023 als voor 2024 aan te geven welke kosten ze hebben gemaakt of verwachten te maken voor maatwerkvoorzieningen. Voor 2023 zijn de daadwerkelijk gemaakte kosten uit de Iv3-cijfers gehaald.

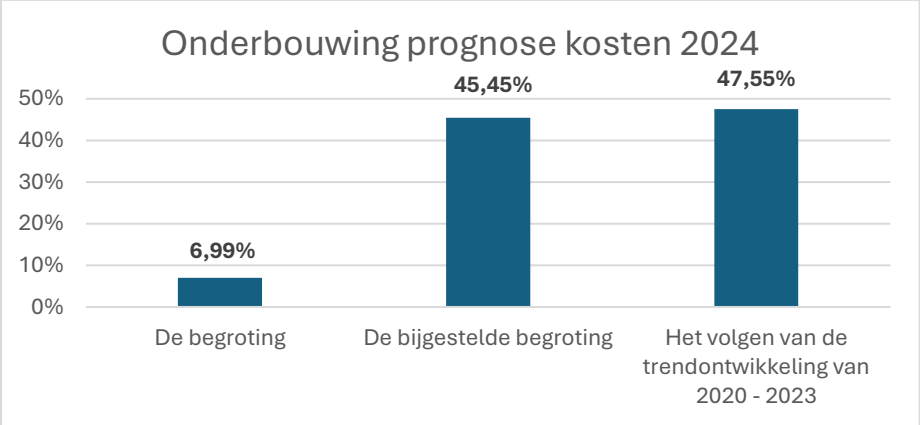
Om de prognose van 2024 te bepalen zijn de gegevens uit de enquête van 2023 gebruikt. Daarvoor is eerst het verschil in percentage berekend tussen de ingevulde enquêteresultaten (van 145 gemeenten) en de verantwoorde Iv3-cijfers van alle gemeenten (342), inclusief overhead, in 2023. Vervolgens zijn de enquêteresultaten van 2024 (van 145 gemeenten) opgeschaald overeenkomstig 2023. In deze berekening is zo ook direct de overhead verwerkt voor de 2024 cijfers.

Meerkosten voorliggend veld

De meerkosten van het voorliggend veld voor 2023 en 2024 zijn uitgevraagd middels de enquête. Gemeenten geven voor 2024 zelf aan welke kosten (zowel inbesteed als uitbesteed) zij verwachten te maken. In de volgende alinea wordt een toelichting gegeven op de betrouwbaarheid van de prognose.

Betrouwbaarheid prognose 2024

Naast dat gemeenten zijn gevraagd om de gemaakte en verwachte kosten in te vullen is ook door middel van een kwalitatieve vraag onderzocht op welke onderbouwing gemeenten hun prognoses baseren. Het antwoord op deze vraag geeft aan hoe de prognose geïnterpreteerd kan worden en hoe betrouwbaar deze is. De prognose kan gebaseerd zijn op de begroting van 2024, de bijgestelde begroting van 2024 of op de trendontwikkeling van 2020-2023. In figuur 4 is weergegeven dat ongeveer de helft van de respondenten hun prognose baseert op 'het volgen van de trendontwikkeling 2020 – 2023' en de andere helft op 'de bijgestelde gemeentelijke begroting'. Een minimaal aantal gemeenten baseert de prognose op 'de begroting'.

Figuur 4: Onderbouwing prognose kosten 2024.

Vervolgens is geanalyseerd in hoeverre de prognoses van de gemeenten verschillen tussen de twee meest voorkomende onderbouwingen. Uit deze analyse is gebleken dat de percentages tussen de prognose gebaseerd op de bijgestelde begroting van 2024 ten opzichte van de prognose gebaseerd op de trendontwikkeling 2020 – 2023[11] dicht genoeg bij elkaar liggen om alle ontvangen data (145 gemeenten) mee te nemen. Ook is gekeken naar de gemeentes die de prognoses hebben gebaseerd op de begroting. Hierbij is te zien dat er een gemiddeld lagere stijging wordt verwacht voor 2024. Omdat dit maar een klein deel van de gemeenten en daarmee de totale kosten betreft heeft dit een zeer beperkte invloed op het totaal. Daarom is ervoor gekozen om ook deze gemeenten mee te nemen in de resultaten van het onderzoek. Gemeenten die hun prognose hebben gebaseerd op het

[11] Het volgen van de trendontwikkeling van 2020-2023 betekent dat de desbetreffende gemeente een inschatting voor 2024 heeft gemaakt op basis van de ontwikkeling van de kosten in de afgelopen drie jaar voor die desbetreffende gemeente.

volgen van de bijgestelde begroting, baseren deze op recente ontwikkelingen die invloed hebben op de uitgaven die zijn gevalideerd binnen de interne planning en control cyclus. Hierdoor is het aannemelijk dat de bijgestelde begroting betrouwbaarder is dan het volgen van de initiële begroting die gebaseerd is op relatief oudere inzichten op gegevens. Prognoses die gebaseerd zijn op het volgen van de trendontwikkelingen wijken in de uitkomsten van dit onderzoek maar zeer beperkt af van de prognose gebaseerd op de bijgestelde begroting.

3. Kosten voor de Jeugdwet

In dit hoofdstuk worden de kosten die de gemeenten hebben gemaakt voor de jeugdzorg in 2023 en 2024 en het beschikbare budget vanuit het Rijk gepresenteerd. De kosten zijn onderverdeeld in twee categorieën namelijk: de individuele maatwerkvoorzieningen en de meerkosten van het voorliggend veld (dit omvat de kosten voor de wijkteams, het centrum voor Jeugd en Gezin, de verwijsindex voor risicojongeren en de overige kosten voorliggend veld. Voor elke categorie zullen wij de bronnen van de data en de trend beschrijven.

Jaar	Kosten maatwerkvoorzieningen	Per jongere in NL	Jaarlijkse groei	Groei t.o.v. 2015
2015	€ 3.198 miljoen	€ 933	n.v.t.	n.v.t.
2016	€ 3.264 miljoen	€ 955	2%	2%
2017	€ 3.853 miljoen	€ 1.132	18%	20%
2018	€ 4.311 miljoen	€ 1.273	12%	35%
2019	€ 4.729 miljoen	€ 1.408	10%	48%
2020	€ 5.029 miljoen	€ 1.507	6%	57%
2021	€ 5.371 miljoen	€ 1.622	7%	68%
2022*	€ 5.600 miljoen	€ 1.696	4%	75%
2023	€ 6.185 miljoen	€ 1.867	11%	93%
*2024**	*€ 6.852 miljoen*	*€ 2.074*	*11%*	*114%*

Tabel 4: Jaarlijkse groei totale kosten maatwerkvoorzieningen.

**Kosten maatwerkvoorzieningen voor 2022 uit het onderzoek van 2023 zijn op eerste plaatsing gebaseerd (€5.588), in deze tabel zijn de cijfers aangepast naar de tweede plaatsing (€5.600).*

***2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*

3.1 Individuele maatwerkvoorzieningen

De data voor de kosten van de individuele maatwerkvoorzieningen voor 2023 komen uit de Iv3-gegevens. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat de kosten van de maatwerkvoorzieningen relatief goed geboekt worden. De kosten voor de jaren 2015 t/m 2019 zijn overgenomen uit *Stelsel in Groei* en de kosten van 2020 t/m 2021 komen uit voorgaand rapport. De kosten voor 2022 uit het voorgaande onderzoek waren gebaseerd op de jaarrekeningcijfers van de eerste plaatsing. Om een zo betrouwbaar mogelijke vergelijking met 2022 te maken zijn (in overleg met de begeleidingsgroep) de cijfers van 2022 in dit rapport aangepast naar de cijfers van de tweede plaatsing van de jaarrekening. De kosten voor 2023 en 2024 zijn in dit onderzoek berekend.

In onderstaand figuur is de groei van de kosten van de maatwerkvoorzieningen weergegeven in een grafiek. De mate van stijging is vergeleken met de periode van 2020 t/m 2022 toegenomen. De kosten in 2023 ten opzichte van 2022 zijn toegenomen met 11%. Er heeft sinds 2019 niet een dergelijke stijging plaatsgevonden. Voor 2024 wordt een groei van 11% verwacht voor de kosten van de maatwerkvoorzieningen.

Figuur 5: Ontwikkeling kosten maatwerkvoorzieningen.
**2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*

3.2 Meerkosten voorliggend veld

Meerkosten[12] voorliggend veld bestaat uit de kosten die gemaakt worden voor de wijkteams, het centrum voor Jeugd en Gezin, de verwijsindex voor risicojongeren en de overige meerkosten voorliggend veld. Omdat gemeenten ook voor de decentralisatie al een aantal van deze taken uitvoerden, wordt specifiek gerapporteerd over de meerkosten ten opzichte van de situatie van voor 2015.

Door middel van een enquête hebben wij tijdens dit onderzoek de kosten van de wijkteams, het centrum voor Jeugd en Gezin en de verwijsindex voor risicojongeren verzameld. De gemeenten hebben in deze enquête de gerealiseerde kosten van 2023 en de verwachte kosten van 2024 ingevuld. In onderstaande tabel beschrijven wij de kosten van de bovenstaande categorieën en de verwachtte kosten op basis van aannames voor de overige meerkosten voorliggend veld. In 2023 en 2024 waren de verwachtte uitgaven op basis van de gekozen aanname zoals bestuurlijk vastgesteld (incl. de opslagpercentages) respectievelijk €270.675.524 en €291.246.864.

Jaar	Meerkosten voorliggend veld	Per jongere in NL	Jaarlijkse groei	Groei t.o.v. 2015
2015	€ 386 miljoen ± € 63 miljoen	€ 113 ± € 18	n.v.t.	n.v.t.
2016	€ 496 miljoen ± € 62 miljoen	€ 145 ± € 18	29%	29%
2017	€ 587 miljoen ± € 69 miljoen	€ 173 ± € 20	18%	52%
2018	€ 624 miljoen ± € 55 miljoen	€ 184 ± € 16	6%	62%
2019	€ 655 miljoen ± € 45 miljoen	€ 195 ± € 13	5%	69%
2020	€ 719 miljoen ± € 47 miljoen	€ 215 ± € 14	10%	86%
2021	€ 807 miljoen ± € 51 miljoen	€ 244 ± € 16	12%	109%
2022	€ 921 miljoen ± € 67 miljoen	€ 279 ± € 20	14%	139%
2023*	€ 1.037 miljoen ± 18 miljoen	€313 ± €5	13%	168%
*2024***	*€ 1.214 miljoen ± 11 miljoen*	*€367 ± €3*	*17%*	*214%*

Tabel 5: Jaarlijkse groei meerkosten voorliggend veld.
**Overige meerkosten voorliggend veld is in 2023 bestuurlijk vastgesteld. Opslagpercentage 2023:10,1%, voor 2024: 7,6%.*
***2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*

[12] De meer-/minderkosten op detailniveau resulteren op landelijk niveau in een toename van de meer-/minderkosten vandaar dat in dit rapport wordt gesproken over meerkosten.

In 2023 is een stijging in de meerkosten en kosten per jongere te zien. De jaarlijkse groei is 13%, wat een voortzetting is van de stijgende kosten in eerdere jaren. Voor 2024 is er een verdere stijging te zien. De meerkosten bedragen in 2024 in totaal € 1.214 miljoen, en de kosten per jongere zijn gestegen naar € 367. De verwachte jaarlijkse groei op basis van de prognose is 17%. Deze cijfers laten een duidelijke trend van toenemende kosten zien, zowel in absolute termen als per jongere.
De vermelde bandbreedtes voor de uitkomsten in 2023 en 2024 zijn smaller dan in eerdere jaren. Dit is een direct gevolg van het grote aantal respondenten in het huidige onderzoek. Een toelichting op de berekening van de bandbreedtes is beschreven in bijlage C.2. 'Extrapolatie voorliggend veld'.

Zoals eerder in de methode uitgelegd worden de overige kosten voorliggend veld vanaf 2023 bepaald op basis van een aanname over de ontwikkeling en zijn de daadwerkelijk gemaakte kosten dus niet onderzocht voor dit specifieke onderdeel. In het onderstaande figuur is te zien dat het aandeel in percentages van de overige kosten voorliggend veld afneemt, van de totale categorie 'meerkosten voorliggend veld'.

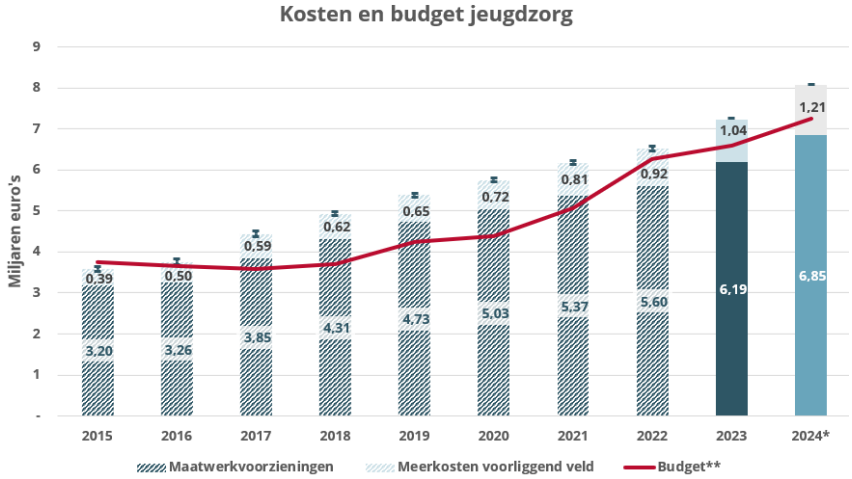

Figuur 6: Verdeling meerkosten voorliggend veld.

**2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*

3.3 Totaaloverzicht

In onderstaande figuur zijn de resultaten uit de vorige twee paragrafen samengevoegd. De resultaten voor 2015 t/m 2019 zijn overgenomen uit *Stelsel in Groei* en 2020 t/m 2022 uit voorgaand rapport. Om dit duidelijk te maken zijn deze jaren gearceerd opgenomen.

Figuur 7: De jaarlijkse kosten voor jeugdzorg (de staven), vergeleken met de jaarlijks beschikbare middelen (de rode lijn).
**2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*
***Het budget voor 2023 is vastgesteld op 6.594 miljoen en voor 2024 op 7.238 miljoen.*

Zoals in figuur 7 is weergegeven blijven de totale uitgaven meer stijgen dan het beschikbare budget. Het budget verwijst naar de middelen voor jeugd die zijn opgenomen in de vrij besteedbare Algemene Uitkering van het gemeentefonds. In het Meerjarig Financieel Kader zijn de financiële kaders voor jeugd vastgelegd. In het figuur is te zien dat het beschikbare budget in 2015 en 2016 vrij goed aansloot bij de gemaakte kosten. Van 2017 t/m 2022 lagen de kosten van gemeenten hoger dan het beschikbare budget.

In onderstaande tabel zijn voor de volledigheid alle bedragen uit de figuur gecombineerd opgenomen. Daarnaast zijn in de onderstaande tabel ook de aanpassingen in de vergoedingen en inflatie meegenomen die de uitgaven mogelijk beïnvloeden.

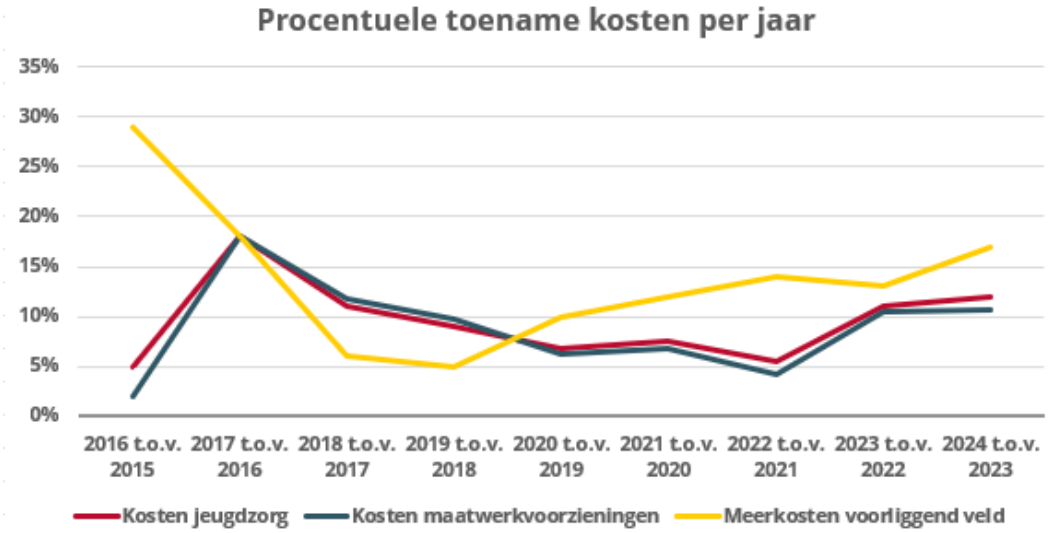
Jaar	Totale kosten	Maatwerk-voorzieningen	Meerkosten voorliggend veld	Budget	Stijging budget	Stijging totale kosten	Tekort/ overschot	CAO stijging	OVA/PPC	Inflatie[13]
2015	3.584 ± 63	3.198	386 ± 63	3.757	n.v.t.	n.v.t	173	n.v.t	0,10%	0,6%
2016	3.760 ± 62	3.264	496 ± 62	3.651	-3%	5%	-109	n.v.t	1,60%	0,3%
2017	4.441 ± 69	3.853	587 ± 69	3.578	-2%	18%	-863	n.v.t	2,00%	1,4%
2018	4.935 ± 55	4.311	624 ± 55	3.715	4%	11%	-1.220	n.v.t	2,80%	1,7%
2019	5.384 ± 45	4.729	655 ± 45	4.252	14%	9%	-1.132	n.v.t	3,30%	2,6%
2020	5.748 ± 47	5.029	719 ± 47	4.382	3%	7%	-1.366	n.v.t	3,10%	1,3%
2021	6.178 ± 51	5.371	807 ± 51	5.059	15%	7%	-1.119	2%	2,00%	2,7%
2022	6.521 ± 67	5.600*	921 ± 67	6.273	24%	6%	-248	3%	4,90%	10,0%
2023	7.222 ± 18	6.185	1.037 ± 18	6.594	5%	11%	-628	3%	6,43%	3,8%
*2024***	*8.066 ± 11*	*6.852*	*1.214 ± 11*	*7.238*	*10%*	*12%*	*-828*	*9,25****	*5,71%*	*3,6%*

Tabel 6: Jaarlijkse groei totale kosten
Alle cijfers zijn uitgedrukt in miljoenen
**Kosten maatwerkvoorzieningen voor 2022 uit het onderzoek van 2023 zijn op eerste plaatsing gebaseerd (€5.588), in deze tabel zijn de cijfers aangepast naar de tweede plaatsing (€5.600).*
***2024 is gebaseerd op de prognose en niet de daadwerkelijk gemaakte kosten.*
****In 2024 heeft er naast de structurele loonstijging (8%) nog een extra stijging (1,25%) in juli plaatsgevonden.*

Zoals in tabel 6 is weergegeven blijven de totale kosten stijgen. In 2023 zijn de totale uitgaven €7.222 miljoen. Dit is een stijging van 11% ten opzichte van 2022 (€6.521 miljoen). Voor 2024 worden de totale uitgaven geprognotiseerd op €8.066 miljoen, wat een verdere stijging is van 12% ten opzichte van 2023. Ook het budget neemt toe, maar niet in lijn met de totale kostenstijging wat resulteert in een toenemende kloof. In 2023 nam het beschikbare budget (6.594 miljoen) met 5% toe en voor 2024 stijgt het budget (7.238 miljoen) met 10%. De kloof tussen de uitgaven en het budget blijft bestaan en neemt op grond van de prognoses voor 2024 toe. Het tekort voor 2023 kwam uit op €628 miljoen en het verwachten tekort voor 2024 is op basis van de prognoses €828 miljoen.

[13] CBC, Consumentenprijzen; Prijsindex

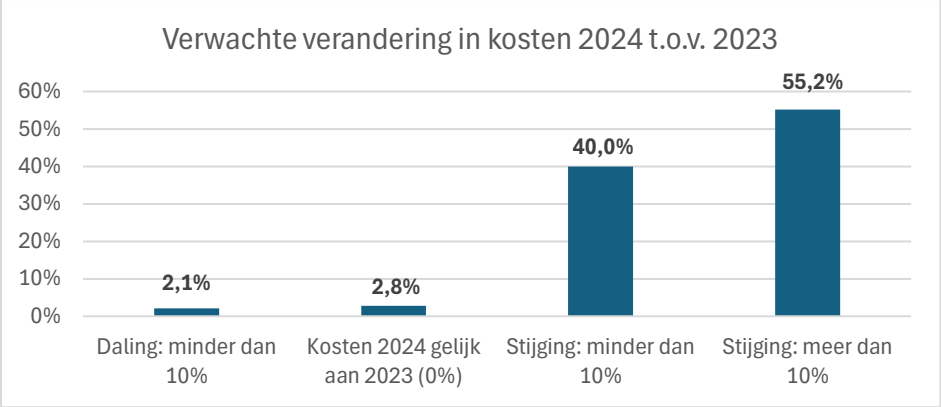
De jaarlijkse procentuele kostenstijgingen van de jeugdzorg zijn weergegeven in de onderstaande figuur. Deze toont de totale stijging (rood), de stijging van de kosten voor maatwerkvoorzieningen (blauw) en de meerkosten voor het voorliggend veld (geel).

Figuur 8: De jaarlijkse procentuele toename t.o.v. het voorgaand jaar voor verschillende kostensoorten.

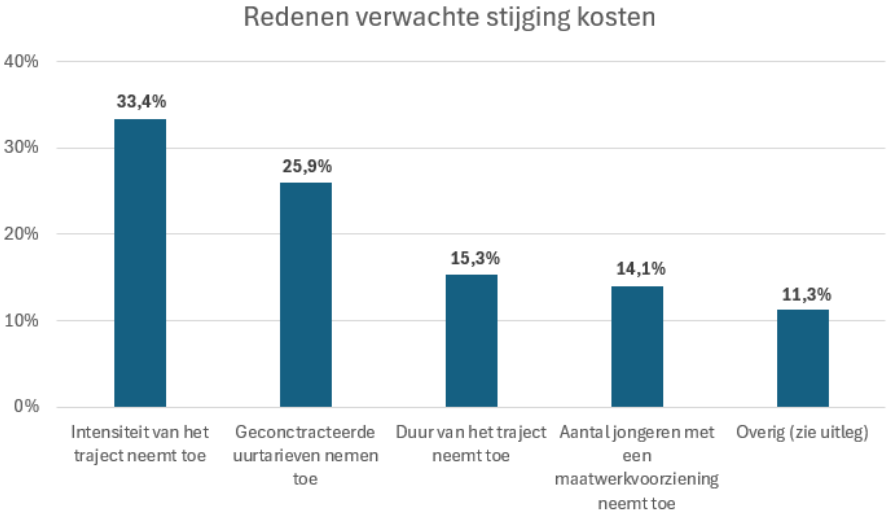
4. Kwalitatieve observaties

Naast de kwantitatieve gegevens zijn er ook kwalitatieve gegevens uitgevraagd. In het kwalitatieve deel van de enquête geeft 55,2% van de respondenten aan in 2024 een stijging van meer dan 10% in totale kosten te verwachten ten opzichte van 2023. Onze prognose op grond van de enquêteresultaten van 12% komt hiermee overeen.

Figuur 9: Verwachte verandering in kosten 2024 t.o.v. 2023.

In onderstaand figuur worden de antwoorden op de vraag 'Indien u een stijging van kosten verwacht: wat zijn de voornaamste redenen?' weergegeven. Gemeenten konden hier één tot drie antwoorden selecteren.

Figuur 10: Redenen voor de verwachte kostenstijging.

Meer dan één op de drie respondenten geeft aan dat de intensiteit van het traject één van de redenen is voor de verwachte stijging in kosten. Jongeren die maatwerkvoorzieningen ontvangen, krijgen intensievere zorg dan voorheen waardoor zorgkosten stijgen. Daarnaast geeft 25,9% van de respondenten aan dat een van de redenen voor een toename zit in de gecontracteerde uurtarieven die een rechtstreeks verband houden met de CAO-stijgingen.

Tijdens de dieptestudies en in de enquête zijn diverse opmerkingen gemaakt door de betrokken gemeenteambtenaren. De onderstaande opsomming geeft een niet limitatief overzicht van veel gemaakte opmerkingen:

- “De taakstelling/opdracht naar aanbieders is vrij breed. Zo kan moeilijk worden vastgesteld of gecontroleerd of het doel behaald is.”
- “Van sommige aanbieders vind ik dat er te veel ruimte voor hen is om hun opdracht uit te voeren. Omdat zij deze ruimte hebben leveren zij ook meer en nemen de kosten toe.”
- “Maar wanneer stop je met zorg? Wanneer is het goed genoeg? Is een 6 ook genoeg? En is het dan aan de gemeente om te bepalen wanneer het genoeg is?“
- ”Hoe de zorg wordt uitgevoerd ligt volledig bij de aanbieder. Maar wij hebben als gemeente onvoldoende gereedschap om bij te sturen.”

Diverse bij het onderzoek betrokken gemeenteambtenaren geven aan zich graag te willen inspannen om de bezuinigingen uit Hervormingsagenda Jeugd te verwezenlijken. Dit wordt als lastig ervaren omdat er onvoldoende heldere richtlijnen zijn wanneer een jongere voldoende zorg heeft ontvangen. Hierdoor is het moeilijk voor hen om de duur en intensiteit (en dus ook de kosten) van de maatwerkvoorzieningen significant te verlagen.

Slechts in 14,1% van de gevallen wordt ‘het aantal jongeren met een maatwerkvoorziening neemt toe’ aangegeven als reden voor de verwachte stijging in kosten. Bij de antwoordmogelijkheid ‘Overig’ worden vaak de volgende redenen genoemd:

- Indexeringen.
- De kosten voor niet-gecontracteerde jeugdhulp nemen toe, mede ook vanwege personele problemen en andere wachtlijstproblemen bij aanbieders.
- De ombouw naar kleinschaligheid van wonen- en verblijfsvoorzieningen.

De gemeenten die wij tijdens de dieptestudies (en telefonisch naar aanleiding van de enquête) hebben gesproken geven aan dat de voorgestelde besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd, zoals de brede invoering van jeugdconsultenten bij de huisarts, investeringen zijn die (op korte termijn) juist voor meer uitgaven zorgen. Of deze investeringen op de lange termijn voor besparingen zullen zorgen is voor degene die al jaren geleden gestart zijn met deze initiatieven nog niet te zien. Vergelijkbare opmerkingen zijn ingevuld in het opmerkingenveld van de enquête.

Ook geven gemeenten aan tegen diverse obstakels aan te lopen bij het uitvoeren van de Hervormingsagenda:

1. Kostenbeheersing: Een van de grootste uitdagingen is de stijgende vraag naar jeugdzorg, wat de kosten heeft opgedreven. Ondanks de inspanningen om efficiënter te werken, zijn de beoogde kostenbesparingen nog niet zichtbaar. Gemeenten geven aan dat zij moeite hebben om binnen het budget te blijven, omdat de vraag naar zorg blijft groeien en de noodzaak voor maatwerk steeds groter wordt.
2. Capaciteit en werkdruk: Jeugdzorgprofessionals ervaren een toenemende werkdruk door de personeelstekorten, groei in de complexiteit van de gevallen en stijgende vraag naar individuele begeleiding. Dit leidt tot lange wachttijden voor zorg en minder ruimte voor preventieve maatregelen.
3. Samenwerking tussen instanties: Hoewel de hervormingen gericht zijn op een betere samenwerking tussen zorginstanties en gemeenten, verloopt deze samenwerking in de

praktijk vaak moeizaam. Zo hebben gemeenten uiteenlopende prioriteiten en is daardoor soms gebrek aan afstemming en coördinatie tussen instanties.

4. Oplossingsgericht werken versus bezuinigingen: Gemeenten moeten een balans vinden tussen het leveren van kwalitatieve zorg en het voldoen aan de financiële randvoorwaarden. Dit blijkt in de praktijk een groot knelpunt te zijn, vooral omdat veel gemeenten aangeven dat de focus op besparingen mogelijk ten koste kan gaan van de zorgkwaliteit.

De combinatie van deze factoren maakt dat de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd voor veel gemeenten complex en uitdagend. In tegenstelling tot de beoogde kostendaling is sprake van een verdere toename van de totale kosten. Hoewel de hervormingen nodig zijn om de jeugdzorg duurzamer te maken, blijven de praktische belemmeringen en financiële druk een obstakel voor de snelle realisatie van de gestelde doelen.

5. Conclusie

De jeugdzorguitgaven stijgen meer dan het beschikbare budget

In 2022 lagen de gemaakte uitgaven slechts iets hoger dan het beschikbare budget. In 2023 (€7.222 miljoen) is er een stijging van 11% ten opzichte van 2022 (€6.521 miljoen). Voor 2024 (€8.066 miljoen) wordt een verdere stijging verwacht van 12% ten opzichte van 2023. Ook het budget neemt toe, maar niet altijd in lijn met de totale uitgaven wat resulteert in een toenemende kloof tussen uitgaven en het beschikbare budget. De kloof tussen de uitgaven en het budget blijft hierdoor bestaan en neemt op grond van de prognoses voor 2024 verder toe.

Veel gemeenten zijn nog zoekende naar meer grip op de stijgende uitgaven

Het onderzoek was niet specifiek gericht op de vraag hoe de gemeenten omgaan met de stijgende uitgaven voor de jeugdzorg. Tegelijkertijd is er in het kader van dit uitgavenonderzoek veelvuldig contact geweest met betrokken gemeenteambtenaren. In de gesprekken en de opmerkingen in de enquête komt veelvuldig terug dat diverse gemeenten zoekende zijn om meer grip te krijgen op de stijgende uitgaven. Vraagstukken die hierbij vaak worden genoemd zijn; de korte termijn noodzakelijk uitgaven om kostenbeperkende initiatieven te realiseren ten opzichte van de langere termijn te verwachten resultaten. Daarnaast komt vaak het maatschappelijke vraagstuk aan de orde wie bepaalt wanneer de duur en intensiteit van de zorg “noodzakelijk” dan wel “voldoende” is?

Interne stuurinformatie is niet altijd toereikend met als gevolg beperkte grip op uitgaven

Sinds 2023 is er een verfijning aangebracht in de Iv3-taakvelden waardoor maatwerkvoorzieningen preciezer geboekt kunnen worden. Deze splitsing kan voor toekomstig onderzoek dienen als bron voor beter gespecificeerde uitgaven van deze categorieën. Echter blijkt gedurende het onderzoek dat gemeenten hun uitgaven niet altijd juist boeken doordat definities van taakvelden bijvoorbeeld niet helder en eenduidig zijn.

Ten aanzien van de Iv3-gegevens wordt geadviseerd dat er geïnvesteerd wordt in een betere toelichting op de afbakening van de taakvelden met als doel dat gemeenten allemaal dezelfde definities hanteren. Daarnaast blijkt uit het huidige onderzoek dat gemeenten volledigere cijfers aanleveren in de tweede plaatsing. Geadviseerd wordt dat gemeenten worden gemotiveerd om de Iv3-gegevens kloppend en volledig maken. Ook wordt geadviseerd om altijd van de tweede plaatsing uit te gaan in vervolgonderzoeken zodat cijfers dichter bij de daadwerkelijke uitgaven liggen.

In de diverse contacten die in dit onderzoek zijn geweest met de gemeenten, naar aanleiding van de Iv3-gegevens, blijkt dat de interne stuurinformatie over de uitgaven in de jeugdzorg in veel gevallen nog beperkt is. Dit met als gevolg dat deze gemeenten, volgens de respondenten zelf, een beperkte grip op de uitgaven hebben. Hoewel de verschillen per gemeente groot zijn, is er in zijn algemeenheid veel ruimte voor verbetering in de interne informatievoorziening om meer grip te krijgen op de uitgaven voor de jeugdzorg.

Bijlagen

A. Begeleidingsgroep

De rol van de begeleidingsgroep bij de totstandkoming van dit rapport bestond uit het afstemmen en instemmen met het plan van aanpak en de beoogde eindresultaten. Daarnaast is de begeleidingsgroep betrokken bij de tussenrapportage. Op basis van de tussenrapportage zijn de eerste inzichten besproken en zijn in gezamenlijkheid de verdiepende vragen en gewenste adviezen besproken. Gedurende het onderzoek zijn daarnaast diverse inhoudelijke onderwerpen, vraagstukken en dillema's met deze groep worden besproken ter voorbereiding op de definitieve rapportage. De begeleidingsgroep bestaat uit de volgende personen.:

- Charlotte Altena, ministerie van VWS (tevens gedelegeerd opdrachtgever)
- Mirthe Tanis, ministerie van VWS
- Mariel Piet, ministerie van VWS
- Floor Gehrels, ministerie van VWS
- Babak Mohammadzadeh, ministerie van Financiën
- Amber Vos, ministerie van Financiën
- Judith Lek, ministerie van Justitie & Veiligheid
- Onno IJsselsteijn, ministerie Binnenlandse Zaken
- Hugo den Breejen, VNG

De begeleidingsgroep is gedurende de loop van het onderzoek, naast tussentijdse schriftelijke inbreng, vier keer bij elkaar gekomen. Daarnaast was er een tweewekelijks opdrachtgeversoverleg.

B. Enquête template

In deze bijlagen is een voorbeeld van de enquête te zien. B.1 is de 'Lees Mij', met informatie over hoe de enquête ingevuld dient te worden en in bijlage B.2. 'Invulblad enquête' een overzicht van het invulblad.

B.1. Tabblad 'Lees Mij' enquête

Introductie

In 2022 is door Improven en AEF voor de jaren 2020-2022 de ontwikkeling van de uitgaven en het budget in kaart gebracht middels een uitgavenonderzoek. Ook voor de jaren hierna is inzicht nodig in de ontwikkeling van het budget en de uitgaven. Het huidige onderzoek heeft daarom als doelstelling inzicht te krijgen in de feitelijke uitgaven en het budget aan de jeugdzorg van 2023 en een indicatieve prognose van 2024. Naast inzicht in de kosten en het budget, is het doel ook om meer inzicht te krijgen in de (meer)kosten voor de sociale basis die nodig is om kinderen gezond en veilig te laten opgroeien. Op dit tabblad staat beschreven hoe u dit bestand in dient te vullen. Helemaal onderaan vindt u meer informatie over het onderzoek.

Opbouw van dit bestand

Dit bestand kent 2 tabbladen: deze [LEESMIJ] met de introductie, toelichting en voorbeeld en het tabblad [Invulblad kosten jeugdzorg], waarin we u vragen om kosten ten behoeve jeugdzorg in te vullen. Daarbij vragen we u onderscheid te maken tussen uitbestede en inbestede kosten. De uitbestede kosten betreft de kosten van de activiteiten die uitgevoerd zijn door externe partijen. De inbestede kosten zijn de kosten van de activiteiten die door de gemeente zijn uitgevoerd, deze kosten dienen ingevuld te worden exclusief de algemene overhead (PIOFACH).

Voor vier kostencategorieën vragen wij u om de volledige kosten van 2023 en de verwachte kosten van 2024 in te vullen. Het gaat om wijkteams (uitsluitend jeugd), CJG's (excl. kosten vaccinatieprogramma's), de verwijsindex risicojongeren en maatwerkvoorzieningen. Een nadere toelichting op de categorieën staat meer onderaan dit tabblad. De totale kosten van de bovenstaande categorieën vult u in in de eerste tabel van het invulblad.

Een voorbeeld van hoe het tabblad ingevuld moet worden is hiernaast afgebeeld. Alleen de lichtblauwe velden hoeven ingevuld te worden. Om de verwerking van de gegevens zo efficient mogelijk te laten verlopen, vragen we u om de structuur van het tabblad intact te laten (dus geen kolommen of regels toe te voegen).

Toelichting op de hoofdcategorieën

Wijkteams: Het betreft de toegang en toeleidingsfunctie voor jeugdzorg (dus alleen het gedeelte jeugd, dit kan gedaan worden op basis van een inschatting op grond van de beschikbare informatie zoals een verdeling van clienten). Soms bieden wijkteams zelf ook hulp. Dit hoort op taakveld 6.72 geboekt te worden, maar mocht uw gemeente deze kosten op 6.2 boeken, dan kunt u ze ook opnemen.
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG): Dit betreft de kosten van het CJG exclusief het vaccinatieprogramma. In sommige gemeenten is het CJG gecombineerd met het wijkteam. In dat geval kunt u de kosten onder 'Wijkteams' opnemen. Als dat niet zo is, kunt u de kosten voor het CJG hier opnemen.
Verwijsindex risicojongeren: Kosten die u maakt voor dit signaleringsinstrument.
Maatwerkvoorzieningen: De kosten voor maatwerkvoorzieningen bestaan uit de individuele trajecten van specialistische jeugdhulp en die van

Informatie over het onderzoek

De ministeries van VWS, J&V, Financiën en BZK en de VNG wensen via dit onderzoek inzicht te krijgen in de uitgaven en het budget voor de jaren 2023 en 2024. Daarnaast wenst de opdrachtgever een kwalitatieve duiding van de cijfers die hen is staat stelt om dieper in te gaan op de oorzaken, trends en mogelijke afwijkingen in de uitgaven ten opzichte van het budget.

Het onderzoek bestaat uit een vijftal stappen:
1.Documentstudie; mei
2.Dieptestudie bij een viertal gemeenten; mei
3.Tussenrapportage en verdiepingsvragen; mei en juni
4.Uitvraag bij alle gemeenten in Nederland; juni en juli
5.Validatie en rapportage; juli t/m september

B.2. Invulblad enquête

Invulblad kosten jeugdzorg

Gemeente:	

Totale kosten voor specifieke activiteiten

U kunt kosten voor inbestede (uitgevoerd door de gemeente) en uitbestede taken (uitgevoerd door een externe partij) apart opnemen. Neem kosten voor inbes
overhead (PIOFACH).

	2023 € - € -
Kostenpost	**Uitbestede kosten**	**Inbestede kosten**
Wijkteams/toegangsfunctie (uitsluitend jeugd)		
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)		
Verwijsindex risicojongeren		
Maatwerkvoorzieningen*		
Maatwerkvoorzieningen* optioneel (indien ander Iv3-taakveld gebruikt wordt)		
Maatwerkvoorzieningen* optioneel (indien ander Iv3-taakveld gebruikt wordt)		
Maatwerkvoorzieningen* optioneel (indien ander Iv3-taakveld gebruikt wordt)		

**Wij kunnen kosten voor maatwerkvoorzieningen voor 2023 ook uit Iv3 halen, maar vragen u dit toch in te vullen voor zowel 2023 als prognose 2024, want dan kunnen wij de cijfers voor 2023 gebruiken als controle*

Kwalitatieve vragen:
1. Verwacht u een verandering in kosten voor de jeugdzorg in 2024 tov 2023 binnen uw gemeente?
2. Wat is de belangrijkste onderbouwing voor de pronose voor kosten van 2024?
3. Indien u een **stijging** van kosten verwacht: wat zijn de voornaamste redenen? **(kies max 3 antwoorden)** *Let op: het zou bijvoorbeeld kunnen voorkomen dat het aantal jongeren afneemt, maar de zwaarte van het traject toe neemt waardoor er alsnog een stijging in kosten is. Daarom meerdere antwoorden*
4. Indien u een **daling** van kosten verwacht: wat zijn de voornaamste redenen? **(kies max 3 antwoorden)** *Let op: het zou bijvoorbeeld kunnen voorkomen dat het aantal jongeren toeneemt, maar de zwaarte van het traject afneemt waardoor er alsnog een daling kosten is. Daarom meerdere antwoorden*
5. Overige opmerking: ***Indien u nog aanvullende opmerkingen heeft met betrekking tot uw antwoorden of de hervormingsagenda, kunt u deze hier vermelden.***

stede taken op exclusief algemene

(Verwachte kosten) 2024 € - € -			
Uitbestede kosten	**Inbestede kosten**	**Iv3-taakveld**	**Eventuele toelichting op de inhoud van de kostenpost**

Antwoordmogelijkheden 1	Antwoordmogelijkheden 2	Antwoordmogelijkheden 3
Klik voor opties	X	X
Klik voor opties	X	X
Klik voor opties	Klik voor opties	Klik voor opties
Klik voor opties	Klik voor opties	Klik voor opties

C. Berekening kosten

In deze bijlagen worden de berekeningen toegelicht die hebben geleid tot de totale gemaakte (meer)kosten.

C.1. Omgang met overhead

Uitvoeringskosten bestaan uit kosten voor de feitelijke taakuitvoering (inclusief taakgerelateerde overhead) en algemene overhead. Voor de eerste component ligt het voor de hand om de apparaatslasten mee te nemen. Voor de algemene overhead is er echter geen eenduidige manier om deze toe te schrijven aan de nieuwe taken als gevolg van de decentralisatie (2015), terwijl deze wel meeweegt in de kosten. Deze algemene overhead is alleen van toepassing op medewerkers die in dienst zijn van de gemeente. Het gaat om een relatief klein aandeel in de totale kosten, aangezien het grootste deel van de activiteiten en diensten die vanuit het jeugdbudget worden uitgevoerd, ingekocht worden.

De kosten van overhead horen gemeenten te boeken op het Iv3-taakveld 0.4. De overhead die hoort bij de activiteiten die gemeenten uitvoeren voor jeugdzorg, is dus niet inbegrepen in de kosten die gemeenten opgeven op de taakvelden voor jeugdzorg. Anderzijds is het taakveld 0.4 breder dan jeugdzorg alleen, en is het dus niet mogelijk om te achterhalen welk deel van de kosten op dat taakveld tot jeugdzorg moeten worden gerekend.

Om een goed beeld te krijgen van de gemaakte kosten, is het echter wel van belang om de overhead mee te nemen. De overhead wordt meegenomen door het vaste opslagpercentage uit de Berenschot benchmark[14] te hanteren voor overhead. Hiervoor wordt meegerekend dat 32% van de gemeentelijke personeelskosten uit overhead bestaan. Deze werkwijze is gelijk aan de werkwijze uit *Stelsel in Groei*.

Voor zowel de kosten voor maatwerkvoorzieningen als de kosten die gemeenten maken in het voorliggend veld wordt overhead meegerekend. Onderstaand wordt kort beschreven hoe dit voor beide categorieën is gedaan.

Overhead in maatwerkvoorzieningen

Zoals eerder beschreven geven gemeenten bij het opgeven van kosten voor de Iv3-gegevens naast het taakveld ook een lasten- of batencategorie aan. De maatwerkvoorzieningen worden door gemeenten volledig geboekt op de taakvelden 6.72abcd, 6.73abc, 6.74abc en 6.82ab. Met behulp van de categorieën die gemeenten aangeven is te achterhalen welk deel hiervan eigen personeel betreft. Het gaat hierbij specifiek om de lastencategorie L1.1 (salarissen en sociale lasten) en de batencategorie B3.5.2 (uitgeleend personeel). De batencategorie betreft uitgeleend personeel. Het is aannemelijk dat de overhead voor uitgeleend personeel wel door gemeenten wordt betaald. Voor het berekenen van de totale overhead worden beide categorieën bij elkaar opgeteld.

Om te komen tot de kosten voor overhead, wordt bij de som van L1.1 en B3.5.2 een bedrag opgeteld, zodanig dat dit toegevoegde bedrag 32% van het resulterende totaal bedraagt. Landelijk is het bedrag dat op deze manier voor overhead wordt meegenomen voor 2023 en 2024 1,34% van de totale kosten

[14] De Berenschot benchmark wordt jaarlijks uitgevoerd bij gemeenten die zich hiervoor aanmelden. Uit deze benchmark volgt ook dat de overhead per medewerker nauwelijks is veranderd sinds de decentralisatie.

voor maatwerkvoorzieningen van dat jaar. Dit percentage is in lijn met de percentages uit voorgaande onderzoeken.

Overhead in het voorliggend veld

Zoals eerder beschreven is het niet mogelijk om voor de kosten voor het voorliggend veld gebruik te maken van de Iv3-gegevens. Dit betekent ook dat de toe te rekenen overhead niet op dezelfde manier kan worden bepaald als voor maatwerkvoorzieningen. Om de overhead toch mee te kunnen rekenen, werd in de uitvraag onder gemeenten expliciet gevraagd om bij elke kostenpost aan te geven of het om uitbestede of inbestede kosten gaat. Voor uitbestede kosten worden de kosten voor overhead gemaakt door de partij waaraan de activiteiten zijn uitbesteed. Deze overhead zit normaal gesproken al verwerkt in het bedrag dat deze partij van de gemeente ontvangt. Voor uitbestede kosten wordt dus geen extra overhead toegerekend.

Voor de inbestede kosten zijn gemeenten gevraagd om de kosten op te geven exclusief de algemene overhead.[15] Bij de analyse van de uitvraag is vervolgens aan alle inbestede kosten ook kosten voor overhead toegerekend. Dit is op dezelfde wijze gedaan als voor de maatwerkvoorzieningen, namelijk zodanig dat de overhead ten opzichte van het resulterende totaal 32% bedraagt. Landelijk bedraagt het bedrag dat op deze manier voor overhead wordt meegenomen voor 2023 en 2024 ongeveer 11% van de totale kosten voor het voorliggend veld. Dit percentage is in lijn met de percentages uit voorgaande onderzoeken. Het percentage lijkt wel een stuk hoger te liggen dan de overhead voor maatwerkvoorzieningen. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat alle uitbestede kosten impliciet al overhead bevatten. Hiervoor is dus geen overhead toegerekend. Dit betekent dat als een groter deel van de werkzaamheden uitbesteed wordt, het percentage overhead dat wij toerekenen kleiner zal zijn. Met deze wetenschap is het logisch dat er voor maatwerkvoorzieningen minder overhead toe gerekend is, aangezien deze activiteiten veel vaker uitbesteed worden.

C.2. Extrapolatie voorliggend veld

De resultaten uit de uitvraag moeten uiteindelijk geëxtrapoleerd worden om de landelijke meerkosten voor het voorliggend veld te berekenen. Hier zijn twee mogelijke methoden voor. De eerste optie is om in de uitvraag alle kosten van alle gemeenten op te tellen, en te delen door alle jongeren in deze gemeenten. Dit geeft een bedrag per jongere, wat vervolgens vermenigvuldigd kan worden met het landelijk aantal jongeren. Dit is de methodiek die in *Stelsel in Groei* is gebruikt om tot de bovenkant van de onzekerheidsbandbreedte te komen. Het nadeel van deze methodiek is dat er een G4-gemeenten in de uitvraag is meegenomen, en dat deze gemeente relatief veel jongeren heeft en ook relatief hoge kosten per jongere kent. Dit betekent dat de kosten van deze gemeente voor een relatief groot deel ook de gemiddelde landelijke kosten bepaalt.

Om dit effect te voorkomen is de extrapolatie naar landelijk niveau binnen de verschillende grootteklassen (bepaald op inwonertal) van gemeenten gedaan. Vanwege het verschil in kostenpatroon tussen grote en kleine gemeenten geeft dit een betrouwbaarder resultaat. Er worden vijf grootteklassen gehanteerd: G4-gemeenten, gemeenten met meer dan 100.000 inwoners,

[15] Specifiek gaat het hierbij om de PIOFACH, wat staat voor Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.

gemeenten met 40.000-100.000 inwoners, gemeenten met 20.000-40.000 inwoners en gemeenten met minder dan 20.000 inwoners. Per grootteklasse worden de totale kosten van alle gemeenten die de uitvraag hebben ingevuld bepaald. Deze kosten worden door het totaal aantal jongeren dat in alle gemeenten binnen deze grootteklasse woont gedeeld. Dit geeft voor elk van de vijf grootteklassen een bedrag per jongere. Deze bedragen per jongere worden vervolgens vermenigvuldigd met het aantal jongeren in Nederland dat woont in gemeenten van de bijbehorende grootteklasse. Dit geeft uiteindelijk de totale landelijke kosten per grootteklasse. Het optellen van deze vijf kosten leidt ten slotte tot de totale landelijke kosten.

In de eerdere onderzoeken over 2015-2019 en 2020-2022 zijn de resultaten weergegeven in een bandbreedte. Deze bandbreedte is volledig ten gevolge van de onzekerheid op de uitkomsten voor het voorliggend veld. De kosten voor maatwerkvoorzieningen komen immers voort uit de Iv3-gegevens van alle gemeenten en kennen daarom vrijwel geen (statistische) onzekerheid. De onzekerheidsbandbreedte in de eerdere onderzoeken is als volgt tot stand gekomen. De bovenkant van de bandbreedte is ontstaan door de resultaten uit de uitvraag te extrapoleren naar rato van het aantal jongeren. De onderkant van de bandbreedte is ontstaan door de resultaten uit de uitvraag binnen elke grootteklasse (naar inwonertal) te extrapoleren naar rato van het aantal jongeren, en deze resulterende bedragen vervolgens op te tellen. De bandbreedtes ofwel de onzekerheidsmarges van de kosten voor het voorliggend veld, betreffen het middelpunt van de bandbreedte van deze twee methoden. Op deze manier wordt dezelfde methode gehanteerd als uit eerdere onderzoeken in 2019 en 2023.